

ب - ديوان طهمان بن عمرو الكلابي : بشرح ابي سعيد السكري .

عط . الارشاد - بغداد ١٩٦٨ ، ٩٦ ص .

قدم المحقق عن قبيلة كلاب وعمرو بن سلمة وابنه الشاعر وصفاته وديوانه ومنتج التحقيق ، في اربع عشرة صفحة ، اشر وليم رايبست ضمن المجموعة التي سماها (جزرة الحاطب وتحفة الطالب وذلك في (١٨٥٢-١٨٥٩) على نسخة مكتبة ليندن بهولندا كما نشره وليم الورد في ليندن ١٨٥٨ وترجمه ريشير الى الالمانية، في الديوان الجديد مئة وستة ابيات واعتمد المحقق على مخطوطة (منتهى الطالب) لابن ميمون ، و (مسالك الاصدار) للعبري ، كما اضاف خمسة عشر بيتا جعلها مستدركا ، وخصص للتخريج ثمانين صفحات والحق بالديوان اربعة فهارس .

الشاعر : هو طهمان بن عمرو بن سلمة بن سكن الكلابي ، من شعراء العصر الاموي ، قطع نجدة الخروزي يده في زمن عبدالملك ، هرب من اليمامة موطنه الى اليمن ، كان من الشعراء اللصوص .

السكري : هو الحسن بن الحسين ، يكنى ابا سعيد ، ولد ٢١٢ هج ، شرح عددا من الدواوين ، له كتاب (اللصوص) ضم اخبار وشعر الشعراء اللصوص وهو مفقود ، ووصلتنا نقولات من مصادر متأخرة عنه ، توفي ٢٧٥ هج .

Tahsin
6. Amr

01 EYLUL 2006

01 EYLUL 2006

طهمان بن عمرو الكلابي ، ديوان ، بشرح ابي سعيد السكري ، تحقيق محمد جبار المعيد ، ساعدت وزارة التربية على طبعه ، بغداد ، مطبعة الارشاد ١٩٦٨ ، ٩٦ ص مع المقدمة (اعتمد المحقق طبعة المستشرق وليم رايبست اساسا) .

Tahsin
6. Amr

ISAM KTP.

DW. 33215/2.

محمد عيسي صالحية ، المعجم الشامل للتراث العربي
المطبوع ، الجزء الثالث ، ص. 515 ، 1993 القاهرة .

Tehman b. Amer

190580

* طهمان بن عمرو الكلابي ت نحو ٨٥هـ / ٧٠٠م .

– ديوان طهمان بن عمرو الكلابي (بشرح أبي سعيد السكري) :

○ عناية وليم رايت ، ليدن : على نفقة وليم رايت ، مطبعة برييل ،

١٢٧٥هـ / ١٨٥٨م .

٢١ص (٧٥ - ٩٥) .

طبع بعنوان (حرزة الحاطب وتحفة الطالب) .

○ تحقيق محمد جبار المعبيد ، بغداد : مطبعة الإرشاد ، ١٩٦٨م .

٩٦ص ، م ١١ص ، ف ١٤ص : الأعلام ، الأقوام والقبائل

والأماكن ، القوافي ، المحتويات ، تخريج القصائد ، المراجع .

04 KASIM 1995

عبد الجبار عبدالرحمن, ذخائر التراث العربي الإسلامي, الجزء الثاني,

ISAM 95810.

1403/1983 (Y.Y.), ص. 665

18 FULUL 2006

طهمان بن عمرو الكلبي

• (نحو ٨٠ هـ)

- ١- ديوان طهمان بن عمرو الكلبي
• بشرح ابي سعيد السكري
• في مجموعة: « حرزة الحاطب وتحفة الطالب »,
• نشرها: وليم رايت
• ليدن, بريل, ١٨٥٩ م
• تحقيق: محمد جبار المييد
• بغداد, مطبعة الارشاد, ١٩٦٨ م, ٩٦ ص

bu. it, XII/1, s. 122-123 (Tahmān b. Amr)

EI², X, 108 (Tahmān b. Amr)

190580

طَهْمَانُ الْكِلَابِيِّ Tahman b. Amr

(طهمان بن عمرو - أموي).

- استدرک رضوان محمدحسین النجار أربعة أبيات على ديوانه (طبعة رايت، وط . المعيد)، ذكرها في بحثه (المستدرک على ذواوين شعراء العرب المطبوعة)، المنشور في مجلة (معهد المخطوطات العربية)، الكويت، ٣١ (١٩٨٧)، ص ٤٤٥.

* طبع ديوان طهمان مرتين:

(١) بتحقيق: وليسم رايت W. Wright ضمن كتابه (جزرة الحاطب وتحفة الطالب)،
ليدن - بريل ١٩٥٩.

(٢) أعاد طبعه وتحقيقه: محمد جبار المعيد، بغداد - مطبعة الإرشاد ١٩٦٨.

ابن طَيْفُور

(أحمد بن أبي طاهر الخراساني، أبو الفضل - ت ٢٨٠هـ).

- جمع هلال ناجي شعره، ونشره في كتابه (أربعة شعراء عباسيون)، بيروت ١٩٩٤،
ص ٢٨٤-٣٢٨.

38 MAR 2002

Tahman bi Amr

30 15

ديوان طهمان بن عمرو الكلابي

(القرن الأول الهجري) طبع بمدينة ليدن سنة ١٨٩٥ م.

محمد العطار المصري (القرن الثالث عشر).

— كشف المعاني والبيان في شرح ديوان

طهمان

خ دار الكتب المصرية ١٥٧٤٥.

أبو سعيد الحسن بن الحسين السكري المتوفى سنة

٢٧٥هـ (سبق).

— شرح ديوان طهمان

طبع مع الديوان السابق.

(= الدلیل) به کار گرفته شد، اما شب‌هنگام شتری را ربوده، گریخت؛ چون دستگیر شد، خوارج حروریه به اتهام سرقت دست راست او را قطع کردند. این خود بهانه‌ای شد که چون به خدمت خلیفه عبدالملک بن مروان راه یافت، در یکی از مشهورترین قصاید خود که در مدح او سروده بود، به سبب دست بریده‌ی خود بنالد و از خلیفه درخواست فدیة کند (ابن‌عساکر، ابن حجر، همانجاها؛ EI¹). از روایتی دیگر چنین برمی‌آید که دست او قطع نشده بود و او قصیده را برای رهایی از قصاص سرود و با وساطت زنی کهن‌سال، خلیفه او را بخشید (نک: ابن‌عساکر، ۱۷۵/۲۵؛ ابن پدران، همانجا).

در روایت دیگری آمده است که وی در حال مستی در میکده‌ای دست به سرقت می‌زند و به همین سبب نزد خلیفه ولید (و نه عبدالملک) می‌برندش و در آنجا برای رهایی از قصاص، قصیده‌ای می‌سراید (EI¹). گفته‌اند که وی دست بریده‌اش را پیوسته پنهان می‌داشت و نیز گویند او، مردی ربیعی را که پوشش از دست شاعر برگرفته بود، به قتل رسانید و خود به یمامه گریخت؛ در آنجا روزها پنهان می‌شد و شبها راهزنی می‌کرد تا دیة قتل را گرد آورد (نک: صادر، ۸۶-۸۹؛ EI¹). روایت دیگری از اختلاف تهمان با مردی از قبیله غنی به سبب زنی نیز در دست است (نک: همانجا).

سکری (د ۲۷۵ق) اخبار و شعر او را (۱۵ قصیده) در دیوانی با عنوان اشعار (اخبار) اللصوص (یا لصوص العرب) گرد آورده است. رایت خاورشناس انگلیسی، براساس مأخذ یاد شده، سروده‌های تهمان را در اثر خود^۱ در ۱۸۵۹م ارائه کرد. اشعار تهمان توسط ریشر با عنوان «قصائد تهمان بن عمرو کلایی» به زبان آلمانی ترجمه شد. دیوان شعرا و همچنین به کوشش محمدجبار معیبد در بغداد (۱۹۶۸م) منتشر شده است.

مأخذ: ابن پدران، عبدالقادر، تهذیب تاریخ ابن‌عساکر، دمشق، ۱۳۵۱ق؛ ابن حجر عسقلانی، احمد، الاصابه، به کوشش علی‌محمد بجاوی، بیروت، ۱۹۹۲ق/۱۹۹۲م؛ ابن عساکر، علی، تاریخ مدینه دمشق، به کوشش علی شیری، بیروت، ۱۹۹۵م؛ صادر، کارین و دیگران، اعلام الجبایره، به کوشش محمد مهدی جواهری، بیروت، ۱۹۹۶م؛ نیز: EI¹؛ EI²؛ بابک فرزانه

تئاتر و کلمه‌ای یونانی که از تئاترون^۲، به معنای مکان دیدن و جایگاه تماشا گرفته شده است (براکت، ۹۹؛ استنتن، ۱۴۹) و امروزه به دو معنای تالار اجرا و عناصر اجرای نمایش به کار می‌رود.

I. در جهان اسلام

(برای تئاتر در جهان اسلام، نک: ذیل)

میرزا حسین تهرانی ۶ پسر داشت که بزرگ‌ترین آنان در زمان حیات شیخ درگذشت. ۵ فرزند دیگر همه اهل علم و فضل بودند (آل‌محبویه، ۲۲۸/۲) و یکی از فرزندانش، حاج محمد خلیلی، که عالم و ادیب و شاعر بود، به درجات عالی علمی رسید و از مشاهیر علما اجازه اجتهاد گرفت (مُحَاقانی، ۱۰/۴۵۴-۴۵۳). درباره فضایل اخلاقی و اجتماعی او سخن بسیار گفته‌اند (آل‌محبویه، ۲۲۶/۲؛ آقابزرگ، همان، ۱۱/۵۷۶-۵۷۴) و با آنکه در پایان عمر دچار ضعف بینایی شد، اما همچنان ملازم عبادت و قرآن بود (آل‌محبویه، همانجا؛ آقابزرگ، همان، ۱۱/۵۷۶). میرزا حسین همچنین به ساخت ابنیه عمومی و خیریه علاقه داشت، چنان‌که دو مدرسه و یک استراحتگاه برای زایران در نجف ساخت و یک قنات متروک را در همانجا تعمیر کرد (حرزالدین، ۲۸۱/۱؛ آل‌محبویه، ۲۲۷/۲-۲۲۸؛ آقابزرگ، همان، ۱۱/۵۷۵).

مأخذ: آقابزرگ، الذریعه؛ هسو، طبقات اعلام الشیعه، مشهد، ۱۴۰۴ق؛ آل‌محبویه، جعفر، ماضی النیض و حاضرها، بیروت، ۱۴۰۶ق/۱۹۸۶م؛ افشار، ایرج و حسین بنی‌آدم، کتابهای ایران، تهران، ۱۳۴۴ش؛ الگار، حامد، نقش روحانیت پیشرو در جنبش مشروطیت، ترجمه ابوالقاسم سزی، تهران، ۱۳۵۹ش؛ تفرشی حسینی، احمد، روزنامه اخبار مشروطیت و انقلاب ایران، به کوشش ایرج افشار، تهران، ۱۳۵۱ش؛ جمال واعظ، جمال‌الدین، رؤیای صادق (رسائل قاجاری)، به کوشش صادق سجادی، تهران، ۱۳۶۳ش؛ حائری، عبدالهادی، تشیع و مشروطیت در ایران، تهران، ۱۳۶۴ش؛ حرزالدین، محمد، معارف الرجال، به کوشش محمدحسین حرزالدین، قم، ۱۴۰۵ق؛ خاقانی، علی، شعراء الفری، نجف، ۱۳۷۶ق/۱۹۵۶م؛ شریف‌کاشانی، محمد مهدی، واقعات اتفاقیه در روزگار، به کوشش منصوره اتحادیه و سیروس سعدوندیان، تهران، ۱۳۶۲ش؛ عواد، کورکس، معجم المؤلفین العربیین، بغداد، ۱۳۸۹ق/۱۹۶۹م؛ کاتوزیان تهرانی، محمدعلی، مشاهدات و تحلیل اجتماعی از تاریخ انقلاب مشروطیت ایران، تهران، ۱۳۷۹ش؛ کسروی، احمد، تاریخ مشروطه ایران، تهران، ۱۳۵۶ش؛ مستوفی، عبدالله، شرح زندگانی من، تهران، ۱۳۴۳ش؛ موسوی‌صفهانی، محمد مهدی، احسن الودیعه، بغداد، ۱۳۴۸ق/۱۹۲۹م؛ ناظم‌الاسلام کرمانی، محمد، تاریخ بیداری ایرانیان، به کوشش علی‌اکبر سعیدی‌سیرجانی، تهران، ۱۳۵۷ش؛ نجفی قوچانی، محمدحسن، سیاحت شرق، به کوشش رح. شاکری، تهران، ۱۳۶۲ش؛ نهضت مشروطه ایران بر پایه اسناد وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران، ۱۳۷۰ش. زهرا ابراهیمی

تَهِمان (و گاه: طَهِمان) بن عمرو کلایی، شایع صلوک و گمنام عصر اموی. قصیده‌ای که شاعر برای خلیفه ولیدبن عبدالملک (حک ۸۶-۹۶ق/۷۰۵-۷۱۵م) سروده، مؤید آن است که وی در نیمه دوم سده ۱ق می‌زیسته است (ابن عساکر، ۱۷۴/۲۵؛ ابن پدران، ۱۰۳/۷؛ EI¹؛ EI²؛ صادر، ۸۵). به گفته برخی از منابع وی در زمان خلافت عبدالملک درگذشته است (نک: ابن حجر، ۶۴۲/۴).

اطلاع ما از زندگی او به چند روایت پراکنده و متناقض که به ماجراجوییها و راهزنیهای وی اشاره دارد، منحصر است. بنابر یک روایت، وی در یکی از جنگها توسط رهبر خوارج حروریه — نَجْدَة بن عمرو حنفی — به اسارت درآمد و به عنوان راهنما

1. *Opuscula Arabica*.

2. theatron